

BC Central University Library Cluj

976/964,
1727.

IZSÁK

ERDELY

• HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT •

**LAPTULAJDONOS:
ERDELYI KÁRPÁT
EGYESÜLET.**

XLI. ÉVF., 4. SZÁM
1944. ÁPRILIS

Erdély

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Jókai-u. 2. Telefon 36-37

Előfizetési ár évi 12 — pengő. — Az EKE központi tagjai tagdíjuk fejében kapják. — Vidéki osztályok tagjai előfizetési díja évi 8 — pengő. — Egyes szám ára 1 — pengő. — Tagdíjak és előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekk számláján és a központi irodában Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9 — 1-ig d. u. 6 — 8-ig. Telefon 36-37.

T A R T A L O M

Felhívás a magyar sporttársadalomhoz! —

Gaál István: Fölvillanó emlékek. — Dr.

Cholnoky Béla (Bogátmindszent): A Lápos

szurdoka. — Máthé Borcsa: Hegyek, völgyek

női szemmel. — B. I.: Túrára. — Hírek.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.

Besztercei osztály: Dr. Stieber Lajos Beszterce, Erdőgazgatóság.

Csikszéki osztály: Székely Géza, Csikszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: Knizsek Károly, Dés. Villamosművek.

Felsőbányai osztály: Dr. Görög József, Felsőbánya.

Háromszéki osztály: Dr. Dobay Béla Sepsiszentgyörgy.

Marosszéki osztály: EKE marosszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.

Nagybányai „Gutin” osztály: Tréger Lajos, Nagybánya, Fürdőtelep.

Oradnai osztály: vitéz Solthy László, Oradna.

Révi »Zichy« osztály: Kulcsár Andor ref. lelkész, Rév.

Udvarhelyi osztály: Zárug András, kereskedő, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: Seress Miklós, Zilah, Király-u. 23.

ERDÉLY

Felhívás a magyar sporttársadalomhoz!

Március 5-én a „Sport a nemzetért“ nagygyűlésen a magyar sporttársadalomtól lelkesedést, vidámságot s tettekézséget kértem és egyet követeltem: **VASFEGYELMET!**

Most teljes mértékben átérezve az idők rendkívüli komolyságát, ugyanezzel a felhívással fordulunk a magyar sportolók és sportbarátok százezreihez, szeressék, üzzék vidáman és pártolják továbbra is teljes odaadással a honvédelmi előkészítési szolgálatában álló sportot, de ugyanakkor — a magyar sportember multjához méltóan — tanusítsanak feltétlen és fenntartás nélküli fegyelmet minden megnyilvánulásunkban.

Amilyen értéke és ereje Hazánknak a fegyelmezett, a sportszerű sport, olyan megvetendő és minden eszközzel kiirtandó fertőzés a sportszerűtlenség és a fegyelmezetlenség bármilyen formában történő megjelenése. Örök időre el kell távolítani a sportból azokat, akik a sportszerűtlenség és a fegyelem minden sportemberre egyaránt kötelező törvényeit a mai időkben megszegni merészeli.

Sportolók! KüzdjeteK férfias bátorsággal a pályán, a teremben, minden sportmérkőzésen. De fegyelmezzéteK önmagatokat s példamutatón engedelmessékedjeteK feletteseiteKnek. Mert ekkor élő igazsággá válik a mi nemes jelmondatunk: „*A sport mindig honvédelem*“.

Budapest, 1944. március 23.

vitéz Bély Alajos s. k.
m. kir. vezérezredes
az Ifjúság Honvédelmi Nevelésének
és a Testnevelésnek Országos Vezetője

vitéz Dr. Tárczay Felicides Román s. k.
miniszteri osztályfőnök
a Társadalmi Sport és Testnevelés Vezetője

Dr. Misángyi Ottó s. k.
tanügyi főtanácsos
az Országos Sport Központ Vezetője

Fölvillanó emlékek

Irta: Gaál István

Az ég alján környöskörül viharfelhők tornyosulnak... Rossz csillagok járnak... A zivataros jelenből legszívesebben és legkönnyebben a napsugaras multba menekülünk.

Ide s tova félszázad év mind inkább homályosuló multjából villan föl emlékezetemben egy-egy derüsen ragyogó kép. Ha körvonalai itt-ott elmosódnak, halványulók is, mégis könnyű ráismernem. Alig 12 kilométer hosszú és sokkalta keskenyebb völgyszakaszon szeszélyesen kanyargó, lassan, csöndesen hőmpölygő folyó, amelynek síkját meredeken felszökkenő erdős gerincek és festői kúpok sora keresztezi... A kúpok egyikét már Kazinczy ducos kenyérhez hasonlította; a másikon Kelemen kőműves feleségének hamvai tartják máig össze a várfalakba rakott sziklatömböket.

Hogyne ismernék reá, s ki ne ismerne reá a Maros völgyére, az Aranyi hegyre, meg Déva magas várára?

Ez a völgyszakasz nem vetekedhetik az Engadin-völgygel, sem a Póba siető alpesi folyók szurdokaival. Egészen más a lényege, s más, de semmivel sem kisebb fokú a szépsége. Azaz talán ne is mondjuk szépségnek, hanem bájnak. Szépség és báj között — érzésem szerint — nem vonalak és színek, hanem életörömet fakasztó derű és melegség a különbség — a báj javára.

*

Jó sorsom vezetett századunk második esztendejében Dévára. Hazánk északi és nyugati területéből akkoriban már sokat ismertem; Kolozsvár környékét, s a Mezőség nagy részét is bejártam volt. Nekem — talán máig sem tudom miért — a dévai Várhegyről s még inkább a nagyági Hajtóról, meg a Gurgujatáról áttekinthető haza-rész mégis mindeniknél kedvesebb volt. Ez, nyilván ízlés, de még inkább érzés dolga.

Hamarosan bekapcsolódtam az EKE munkájába. Az elalélt Hunyadmegyei Osztály újjászervezése, majd kisebb túrák rendezése, útvonalak jelzése, cikkek írása, előadások tartása töltötte ki időm java részét, ami iskolai elfoglaltságom és tudományos buvárkodásomon túl itt-ott még fönnmaradt. (De hát természetesen okvetlenül maradnia kellett.)

Hogy minő felejthetetlen természetjáró sétákat tettem az Erdélyi Érc-hegység zeg-zügos vonulatai vidékén, a regényes híru Gaina-tető, a Vulkánnak elkeresztelt mézskő-kúp, meg a Nagy- és Kis-Aranyos folyók sellőktől, zuhatagoktól morajos völgyeiben: most nem írom le. Egyet-mást elmondottam már róluk szerteszórt írásaimban. Az Erdély lapjai is őriznek néhány följegyzést (Zaránd, Nagyág). Legföljebb talán eddig Feredő-Gyógy környékének kialakulófélben leledző karsztjait nem emeltem volt ki eléggé. Szabályos kerek töbrök, debrök árulják ott el azt, hogy a hegy gyomrában buvó patakok kanyarognak vaksötét útvesztőkön, s a kivájt üreg egyes pontokon már be is rogyott. Mada barlangja ismeretes ugyan, de kétségtelen, hogy ez a kis üreg csak jelentéktelen „mutatvány“ a még mindig föltárasra váró barlangrendszerből.

Fölvillanó emlékem legerősebben megvilágított itteni mozaiklapja az a megállapításom, hogy természetjáró iskola céljaira keresve sem találhatnánk alkalmasabb terepet Déva környékénél. Már a Dévai hegyek kúpjain (Kolcz, Szár-

hegy) is megfelelő gyakorlótér kínálkozik kezdő sziklamászók számára, de még jobban beválik a govasdiai völgy, vagy a nagyági Hajtó. Ha pedig mindez „gyerekjáték“ a nagyratörő hegymászó számára, könnyen elérhető közelségben van a Zergehavas (Retyezát), valamint a Szebeni és Fogarasi havasok sziklavadonsága.

*

Sohasem mulasztottam el annak hangoztatását, hogy a természetjárás azáltal s akkor emelkedik minden más sport-ág fölé, hogyha a távolsági, magassági és gyorsasági csúcsteljesítmények megközelítésére még csak nem is gondolunk. Ezeknél sokkalta fontosabb arra ügyelnünk, hogy a táj kialakulásának történelmébe beléhatoljunk, s amennyire lehet, az élő világának jellegzetes alakjaival megismerkedjünk.

El sem mondhatom, milyen gyönyörűség volt számomra a dévai Várhegy és környéke sajátos növény- és állatvilágának tanulmányozása. Igaz, eleinte szinte szorongással figyeltem a sok, eladdig nem gyűjtött idegenszerű fajt; kivált, ha eszembe jutott, hogy tanítványaim bizonyára hamarosan előállanak valamelyikkel, s tőlem tudakolják majd, mi fán terem? Szerencsémre azonban nemcsak jó határozó könyvekkel láthattam el magam, hanem kiváló szakemberek fölvilágosításaira és útbaigazításaira is támaszkodhattam. Azóta immár megboldogult jó barátaim: Mallász József, az entomológus és Péterfi Márton, a botanikus akkoriban Déván jól ismert tanár, s kiválóan megbecsült nevek voltak az összes szakkörökben. Segítségükkel persze könnyű volt boldogulnom. Csakhogy az is bizonyos: ma még gyakoribb az eset, hogy egyes hegyvidéknek, vagy földrajzi egységnek speciális buvára van. És tapasztalatom szerint mindegyik olyan, hogy nem rejti véka alá tudományát, hanem szíves készséggel közli a komolyan érdeklődővel.

*

Ám még ezzel sem merítettük ki a dévai Maros-szakasz környéke érdekes látni és tanulmányozni valóinak főtémáit. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a dévai andezit-lávás hegycsoport a kristályospalás Bega-hegység (Ruszka-Polyána) északi végnyulványai beszakadásának vonalán tódult a felszínre. A Bega-hegység bizonyos egyhangúsága, egyvezetősége ellenére is nagyon érdekes, mert sajátos vonásokban bővelkedő. Nagyon jellemző például az a meredek lejtőjű szakadékszerű sok völgy, amely a hegytömeg fentérségét fölszabdalja, s bizony jórészt nehezen járhatóvá teszi. Szép sűrűn erdősített, egyenletes (nem szakadékos) lejtőkön egy-két órás útunk is akadhat, amelyen csak négykézláb, fákba, gyökerekbe kapaszkodva juthatunk föl a gerincre. (Hozzá kell ugyan tennem: mesgyét nem kereső, kutató útaim során voltak ilyen túráim.)

Futólagosan most csak Alsó—Telek—Govasdia—Gyalár környékének már a római időkben ismert vasérc kincsére, továbbá a govasdiai völgy májusi káprázatos díszére: a virágzó és kábítóan illatozó orgona-cserjésre (Syringa Josikaea) s mindezen kívül a Bega-hegység sajátos oláh népére, a „padurean“-okra hívom föl a figyelmet. „Utazás Vasországban“, és „Kirándulás a Ruszka-Polyána keleti lejtőire“ címen ezekről is megemlékeztem ugyan már az Erdély lapjain, csakhogy vitán fölül áll, hogy ezt a területet vaskos kötetekben sem lehetne kimerítően, minden részletre kiterjedő alaposítással megismertetni.

Legélénkebb kétszeri runki kirándulásom emléke. Az első alkalommal (1905) Várady Gyula, akkori govasdiai plábános barátommal abban a hiszemben jártuk és mértük végig Nagy-Runk cseppkőves barlangját, hogy a fölfedezés dicsősége minket illet. Várady ilyen alaphangú, a maga nemében elragadó leírása a Budapesti Hírlap vezércikkékként jelent meg s túlzásaival akkora feltűnést keltett, hogy egyes természetjárók, sőt az akkori Idegenforgalmi vállalat csodákat váró érdeklődését alig tudtam a kellő mederbe terelni.

Nagy újdonság volt számomra a nagymosásnak a Runki patakban látott kőkori módja. Ehhez azonban azt is tudnunk kell, hogy az erdőháti padureán nép voltaképp ma is a „kő-fa“ korszakot éli. Bicskáján és fejszékén kívül alig találunk vas eszközt házatáján. Az Erdőhát falvaiban (900—1000 m. körüli magasságban) kevés a kút, a meleg nyárban ezek vize is kiapad. Marháikat a patakra hajtják le itatni. (Egyik-másik faluban ez két órai utat jelent.)

De még nagyobb sor a nagymosás. Egy-egy alkalomra az al- vagy felvég minden családjá szekerekre rakja a szennyest s pitymallat előtt egész háznépeztül nekivág az útnak. Hársfakéregből — minden szögezés nélkül — készült szapulóját minden család elhozza. Ezen, továbbá a mosófán (sulykoló) és mosószéken kívül nincs is egyébre szükségük. A patak partján tábort ütve, a férfiak nagy tüzeket raknak s a tűzön emberfej nagyságú köveket forrósítanak. Anynyíra fölhevítik a köveket, hogy ezeket a szapuló hamuval kevert vizébe dobván a vizet fölforraltják.

A többit fölösleges elmondanom. Legföljebb azzal egészítem ki a kőkori mosás idillikus képét, hogy a facsarás a legények legnagyobb mulatsága (eközben dévajkodnak szívük választottjával), meg hogy a teregetés és szárogatás is a patak partján történik. Ha pedig egy-egy pajkos szélroham szerteszórja a kiteredetett ruhát, megint kitűnő alkalom a hancurozásra.

Majd elfeledtem, pedig fontos kiemelni, hogy a hunyadmegyei Erdőhát padureán népe mindenkiben szláv törzs benyomását kelti. Világos bőrűek, s nagyon gyakori köztük a szőke haju, kék szemű és fitos orrú. Feltűnő végül a kaputos emberrel is könnyen barátkozó, általában szelid természetük, természetes kedvességük és szembetűnő tanulékonyosságuk. Mindennél többet mondhat különben az a tapasztalatom, hogy Govasdia és Gyalár magyar iskoláiban nemcsak könnyen és szívesen tanulták meg nyelvünket, hanem kifogástalan kiejtéssel is beszélték azt. Szerintem bizonyos, hogy nyelvkészségük minden esetre fölötte áll az Érchegeység, sőt a távolabbi környék oláh lakosságának is.

*

Föl-fölvillanó, kedves, derűs képek lánc-sora emlékezetemben mind szorosabban és sűrűbben kapcsolódik egymáshoz. De immár meg kell szakítanom a sort — legalább egyelőre.

A Lápos szurdoka

Irta: **Dr. Cholnoky Béla** (Bogádmindszent)

Szárazság és meleg volt a múlt év nyarán, jól esett a hajnal hűvössége. Macskamező község után már jól látszik a kocsiról a szurdok bejárata, annál is inkább, mert ezen a hajnalon gomolygó köd ült meg mindent arra felé. Ez a köd mutatta, hogy ott kell lenni a szoros völgynek. A korai napsütés már ragyog a falu házain, a poros úton, a Lápos vize is csillámlik, de a szurdok maga még sokáig puha ködbe takarózik. Az utóbbi hetek szárazsága annyira lepassztotta a folyó vizét, hogy a Macskamezőn fogadott vezető biztosított róla, hogy most sikerülni fog bejárni a szurdoknak azt a részét, amit szerettem volna.

A napsugarak hamarosan megbirkóztak a köddel s így mire a kocsiról leszállva megkezdődhetett a gyaloglás, éppen az utolsó foszlányok voltak felszállóban.

Különös látvány a szurdok nyílása. A Láposi medencében a folyó középszakas-zjellegű. Kanyarog egy darabig még a szorosabbra váló völgyben is, hogy aztán hirtelen szakaszjellegét változtasson és egyszeriben mint felsőszakaszjellegű nagy hegyipatak rohanjon át a sziklák között. Ez a hirtelen változás ott következik be, ahol a Lápos medence üledékes kőzeteiről a metamorfikus kőzetekre, kristályos palákra és kristályos mészkővekre ér. A szurdok fenekén mindenütt ezek bukkannak elő, csak felettük, néhol 20—30, de másutt bizony 100—120 méter magasan a folyó szintje felett találkozunk az üledékes rétegsorral.

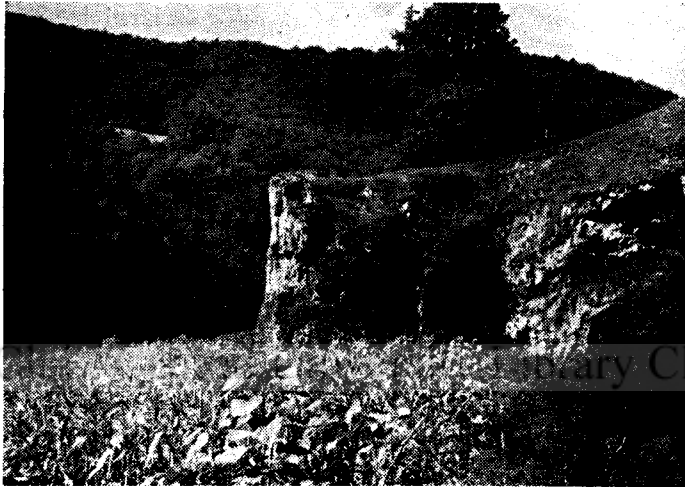
Mindjárt a bejáratnál kristályos mészkő van hosszú szakaszon. Mint valami gát duzzasztja vissza a folyót s ez ennek megfelelően valósággal tóvá szélesedik. A kristályos mészkő ezen a néhány száz méter széles sávon is az elkarsztosodás jeleit mutatja. A folyó városi terraszának szintjét fel lehet ismerni. A terraszt ritkás erdő borítja s rajta kis dolinák, be-rogyások sorakoznak egymás mellé. Kicsik, de olyan jellegzetesek, hogy szinte földrajzi tankönyvbe kívánkoznak.

Ezután a kristályos mészkő küszöb után kezdődik az igazi szurdok. A folyó a hófehér márványtömbök között nagy eséssel zuhan le a kissé puhább kristályos palák közé. Középvíz idején sem lehetne itt átjutni, nem is beszélve az árvízről. Már pedig a lejtőn fenn, a sziklák fölött, nem sokat érne a kirándulás, mert a sűrű, bokros, bozótos erdőben kilátás nincs. csak a folyó zúgása hallatszik a mélységből. Még kevésbé lenne lehetséges a kristályos palák közé szoruló szurdokon végigmenni, ha csak egy kicsit magasabb a vízállás. A folyó ezen a szakaszon láthatólag a teljesen járhatatlan meredek sziklafalakig ki szokta tölteni a medrét. Még a mostani rendkívül alacsony vízállás mellett sem volt mindig könnyű munka

az előrejutás, ahol a rendkívül síkos sziklatömbök meredeken a folyó felé lejtő oldalán kell végigvakodni. A víz vagy vad sellőkön rohan lefelé — ebben gázolni lehetetlen lenne — vagy mély gübbenőkben csendesen folydogál. Itt legfeljebb úszva küzdhetnénk előre magunkat.

Ezeket a szoros, vad, sziklás szakaszokat időnként szelidebb részletek váltogatják. Itt zátonyokon, parti kavicszónán kívül van hely néhol arra is, hogy a folyó terraszait, illetve ezek pici csökevényeit felismerhessük.

A szurdok kitágulása rendszerint talán nem is a folyó munkájára vezethető vissza, hanem a hegyszerkezettel függ össze. Különösen feltűnő ez olyan helyeken, ahol a kristályos palák közt márvány bukkanik

Kiugró kristályos mészkő szikla a városi terrasz szintjében, a Lápos szurdokában.

elő. A márvány jobban ellentáll a lepusztulásnak, tehát a kristályos pala környezetből merész formákban emelkedik ki, de helyenként még ezeken a „tanuhegy“-szerűen kiálló darabokon is meglátszik a terrasz. Ilyen márvány terrasz-darabot mutat az 1. kép.

A kiszélesedő szakaszokat a környék lakossága igyekszik hasznosítani. Amint láttam, a lejtőkön, különösen ott, ahol már üledékes kőzetek vannak, tehát magasan a folyó felett, pásztorkodnak, birkákat legeltetnek, a kis terraszokon — hacsak az erdő teljesen el nem borítja — kaszálnak, szénát gyűjtenek, sőt sok helyen, még a folyó medre mellett is, kukoricát vetnek. Az 1. képen a márvány terraszdarab előtt is ilyen kis kukoricás van. Elnyúlik egészen a művelhetetlen, meredek, sziklás lejtő lábáig. Mivel ide komoly földművelő szerszámot, vagy éppen igát lehozni lehetetlen, a művelés tisztán kézierővel, kapával történik. Kezdetleges módszer, de legálább igyekeznek kihasználni ezeket a foltocskákat is.

A kisebb-nagyobb kiszélesedések után megint szoros szurdokrészletek következnek. Itt a sziklafalak közé szoruló folyó vadul zúgva rohan le még most, kisvízkor is. Milyenek lehetnek ezek a szakaszok a nagy árvizek idején? Sajnos, a vezetőm se sokat tudott róla mondani. Olyankor itt semmiképpen sem lehet járni, a szurdokba felülről belelátni csak egészen magasról, kivételesen kedvező helyeken lehet, onnan meg már semmiféle részlet sem látszik. A legszűkebb részek felülről teljesen láthatatlanok. Emberem csak a folyó zúgásából gondolta, hogy olyankor pokoli kép lehet ez itt. Ha hozzávesszük, hogy most nyáron is alig-alig tudott a nap egy-egy sugara behatolni ebbe az alvilágba, nem kell túl élénk fantázia hozzá, hogy a tavaszi nagy árvizek idején tomboló folyó képét magunk elé idézzük.

A márványrészletek nemcsak merészebbek, hanem karsztosodásuk miatt turisztikailag, tájképileg is érdekesebbek és változatosabbak. Nem szabad olyan óriási méretű karsztosodásra gondolni, mint amilyent pl. Biharban a Sebeskőrös völgye körül láthatunk. A márványkibukkanások aránylag kicsinyek s így kisméretűek a karsztos tűnemények is. De a már említett dolinákon, karrmezőkön kívül még barlangképződés is megálapítható — természetesen ez is „en miniature“. A lejtőn fenn kb. a fellegvári terraszok magasságában Haragosalja (Gropa) falu közelében van a „Pisaleu“-nak nevezett kis víznyelőbarlang. Alig néhány, talán 50 méter hosszú az egész s ott már mintaszerű, de szintén nagyon kicsi víznyelőben végződik is. Jól látszik, hogy esőzés, hóolvadás idején a lejtők vize ide fut össze s a rövidke kis barlangon keresztül zúdul le a folyóba. A víznyelő nyílása, tehát a barlang kezdete, alatta jól látszik. Érthető, hogy ilyen rendkívül kicsiny méretek mellett cseppkőképződésről szó sem lehet. Mindenesetre, mint „modell“ a kis barlangocska nagyon tetszetős és a turista az igazi nagy barlangokat és víznyelőket más szemmel fogja nézni, ha egyszer ezt a kis „mintadarab“-ot megtekintette.

A változatos kőzet sok minden más tekintetben is tanulmányozásra érdemes formákat hoz létre. Nem hiszem, hogy itt komoly szakember részletes és alapos tanulmányainak ne lenne szép eredménye.

A szurdokot végigjárni sajnos nem tudtam. Részben lehetetlen lett volna még ugyanaznap vissza is térni, másrészt el kellett volna hanyagolnom azokat a tanulmányokat, amelyek miatt idejöttem, de végül be is láttam, hogy nagyon sok értelme nem is lenne. A kőzet kb. mindenütt ugyanaz, a formák ismétlődnek és tapasztalásom szerint az első 10—12 km. után újat nem igen várhatunk, bár a meglevő változatosság is eleget ahhoz, hogy akár ötven kilométeren keresztül is gyönyörköd-hessünk benne.

Igy délben visszafordultam Macskamező felé és hogy ne ugyanarra kelljen visszatérni, a hegyenken át vezető útát választottam. Igen mere-

dek, de rövid kapaszkodó után már ki is jutunk a kristályos palák, illetve márvány övezetéből és fenn a tetőn meglepően szelíd, dímbes-dombos tájkép fogad. Az oldalpatakok a meredek sziklalejtőkön vízesésről vízesésre bukva rohannak a folyó felé, de fenn ezek is csendesen folydogáló erecskékké szelídülnek, szétterülnek, elmocsarasodnak, völgyecskéik egészen „normálisak“, a nagyobbak mellett még a terraszokat is fel lehet fedezni. Szinte különös a szurdok merész formái után ez a hirtelen változás. Ilyen környezetben még különösebb pl. Haragosalja falu települése. Szétszórt házak, erdőfoltokkal, szántóföldekkel, kaszálókkal tarkított udvarok, még a templom körül se alakul ki valamiféle „mag“, akárcsak a

A Lapos szurdok részlete a hegyekről.

havasokon, pedig alig néhány száz méterrel vagyunk a tenger színe felett. Talán azért van ez így, mert Haragosalja olyan nehezen megközelíthető, bár a Macskamezőre vezető út igazán nem meredek, legfeljebb olyan helyeken köves és sziklás, ahol valamelyik oldalpatak mélyebben bevágott völgyén vezet át s itt egy-egy rövid szakaszon ismét eléri a kristályos palákat.

A szurdokba belátni nagyon nehéz. A szelíd tájék ugyan hirtelen meredek lejtővel ér véget a folyó felé, de itt már mindent beborít az erdő s így csak több próbálkozás után sikerült olyan pontra akadni, ahonnan a Lapos szurdokának legalább egy-egy részlete látható. Ez sem sokat mond. A folyó mélyen alattunk csillog, a lejtőket erdő fedi el, a sziklafalak innen felülről eltörpülnek. Legfeljebb hirtelen, átmenet nélkül egészen meredek részletek mutatják, hogy ott már kristályos palák vannak a felszínen. Egy ilyen tipikus, valljuk be, kis csalódást okozó részletet mutat a 2. kép.

Aztán ezek is elmaradnak. Az út is erdőbe fordul, kilátás nincs és mire újra kilátóhelyre kerülünk, a völgy már kezd kiszélesedni, a Lápos kanyarulatai mint valami térképen látszanak alattunk és csakhamar bejutunk Macskamező első házai, az egyre intenzívebben művelt bányák közé.

Amikor a szurdokról még csak Magyarláposon hallottam, valami olyanfélére voltam elkészülve, mint amilyen a Sebeskörös völgye. Pedig ez egészen más. Itt elmaradnak, illetve egészen kicsinyre zsugorodva tűnnek elő a mézskő merész formái. Kristályos pallában ilyesmiről szó sem lehet. De kárpótol a tájkép merész vonásaiért a sokkal nagyobb változatosság. Gyönyörködhetünk itt sok minden érdekes és szép látnivalóban a Sebeskörös völgyének sziklafalai helyett.

Nagyon nagy nyeresége lenne az erdélyi turistaságnak, ha ez a szép szurdok könnyebben volna megközelíthető. Most bizony nem az. Ha Beszenszky Béla m. kir. útmester úr szíves segítségét nem élvezhetem, aligha tudtam volna a tervezett utat megvalósítani, hacsak nagy idővesztéssel nem. Legyen szabad a szíves, megértő segítségért Beszenszky Béla úrnak, a Lápos szurdok lelkes rajongójának, ezen a helyen is őszinte szívből hálás köszönetet mondani.

A szerkesztő megjegyzése. A Láposnak turista szempontból ezt a rendkívül érdekes szurdokát az EKE már régen számontartja. Széplési osztályunk néhányszor tervbe is vette ennek felkutatását, erre néhány eredménytelen kísérletet is tett. Én magam is már két ízben megpróbáltam az áthatolást rajta. Sajnos — úgy látszik — a cikkiró úrnak sem sikerült mélyebbre hatolni ebbe a kíváncsiskodó szemektől magát makacsul védő titokzatos szurdokba, mint nekem. Közvetlen tapasztalatom alapján írtam róla „Szolnok-Doboka vármegye monográfiájában“ (mostanában fogja elhagyni a sajtót) egyebek mellett az újabb vállalkozók részére hasznos tájékoztatásul:

Ennek a feltárása „korántsem egyszerű kirándulás, hanem ahhoz szinte expediószerű felkészültség szükséges“. — „Legfeljebb nyáron lehetne — természetesen kis vizállásnál — fürdőruhában átmenni rajta, előre számítva azonban arra, hogy egyes helyeken úszni is kell. Még talán legkényelmesebb lenne télen a befagyott víz jegén átmenni rajta.“ ... Ez a szurdok „a vármegyének eddig még csak titokzatos szfinxe, melyet felfedni, a természetjárók részére hozzáférhetővé tenni igen fontos kíváncsalom“.

Felfedezők tehát előre — de alaposan felkészülve és nem hebehurgyán!

Hegyek, völgyek női szemmel

Tudós férfiak számtalanszor megírták már, hogy melyik hegycsúcs milyen magas, mi a nevezetessége. Irtak geológiai összetételekről, állat- és növényvilágukról. Elmondanám én is, hogy milyennek látom a havasok világát, bár sem tudós, sem férfi nem vagyok.

Kilenc éve járom a hegyeket, az átélt élmények, nagy vándorlások emlékei teszik elviselhetővé a városi hétköznapok szürkeségét és élénkítik meg az egyhangú hivatali munkát. Lassan mesévé alakulnak az emlékek s idézem gyermekkorom varázsszavait: „Egyszer volt...“ Balánbánya. Karavánunk a templom előtt áll és meglehetősen bizalmatlanul szemléli Pujkát. Ő erről mit sem sejt, mert Pujka számár. Számár, de nem azért, mert tiltakozás nélkül túri, hogy hátára rakják a 80 kg. terhet, de számár, mert az Isten is annak teremtetten. Nem törődik velünk, s a bizalmatlanságunkkal, karcsu lábaival biztosan lépeget a keskeny köves ösvényen. Az összekötözött hátizsákok ütemesen ringanak a hátán.

A nap már lenyugvóban van. Előttünk vörössen izzó kőtömeg, mint egy fal, úgy zárja el a levegőt... az Öcsém. Az alkonyuló erdő ontja a meleget. Augusztus van, a legnagyobb kánikula. Hetek óta tart a szárazság, a megbarnult, lehullott tülevelek illata, olyan mint az égő erdőé.

Újdonsült turisták próbálnak lebeszélni az útról. Rémülten ecsetelik az ösvény veszélyeit, a leszálló éjszaka borzalmait. Bizatnak térjünk velük vissza, mert az előttünk levő út „az égbe visz“ olyan meredek. Sikerül megnyugtattatni őket és tovább küldeni Balánbányára.

Az útmenti fákon alig pár hetes útjelzés, de az emberi rombolás nyomait már felfedezni rajtuk. Játékos kedvű pásztorok, vagy rosszindulatu „alkalmi turisták“ próbálgatták vadonatúj kését? Ki tudja?! Belevestek kezdőbetűket, vérvörös szívet nyíllal, néha keresztet is. Akadt olyan is, aki az egész fehérpiros-fehér jelzést lehántotta. Egy ilyet elteszek emlékül. Egész friss, alig pár óráss „munka“ lehetett, a kéreg belseje még csillogott a nedvességtől.

„Hajci Pujka, hajci!“ biztatják a szamarat s egyik társam aggodalmas szemmel vigyázza a csacsi minden lépését. A nehezebb szakaszoknál imádkozik is, pihenőnél savanyú cukorral kínálja, nagyon félti az egyheti kosztot.

Az erdőben még barnás világosság dereng s az Öcsém kőfolyásai korállpirosan villannak át a fenyők között...

Véget ér az erdő. Mint egy köteg földből, frissen kihuzott tavaszi spárga, úgy áll előttünk az Egyesekő. A szárazak még piszkosak, szürkék a rájuk tapadt földtől, de a fejek lilás fényben csilognak. Ez is elfakul aztán s az utolsó kapaszkodó már teljesen alkonyatban másszuk meg. Békés elragadtatott hangulatból, gorombán ráz fel a menedékház zsivaja, nyüzsgése. Lassan mi is rádöbbenünk, hogy éhesek vagyunk.

A közös nagy hálóteremben pokoli meleg van. A nagy, tapasztott kemence ontja magából a hőséget. „Vadonatúj turistáink“, akik délután az „égbe vezető útról“ akartak visszatéríteni, itt melegítik konzervjeiket, mert itt „érdekesebb“ volt, mint a konyhában, ahol amugy is égett már a tűz. Éjszakára úgy sem maradtak itt... Sajnos mi itt maradtunk, de alvásról szó sem lehet. Fegyelmetlen emberek mindig akadnak: az egyik befűt a hálóterembe a legnagyobb kánikulában, a másik, mert álmatlanságban szenved, ízléstelen viccekkel szóra-

koztatja kuncogó társaságát. Ezalatt negyven ember fogcsikorgatva forgolódik a priccsen.

Végre hajnalodik. „Napfölkeltét az Egyesekről nézzük!” felkiáltással, étlen, szomjan, mosdatlanul nekivágunk a szikláknak. Lelkesen rohamozzuk a meredeket. Aztán ez itt, az ott lemarad. Egyik szédül, másik csúszik... Az előőrs, már fentről biztat, én megyek is... de előttem egy meredek fal, nagy kapaszkodó és alattam a mélység. Egyszerre észreveszem, hogy éhes vagyok, nem aludtam ki magam, még csak nem is mosakodtam... és ott maradok „két spárgafej” között. Közben feljött a nap, mert a két kőoszlop közötti táj, a Nagybagyás oldala lassan elpirul s a völgyben megmozdulnak a párák. Majd éles sárga fény önti el a csúcsokat s a józan világossággal a szégyen is előnt. Gyáva vagyok! Még az sem vigasztal, hogy akadtak nálam gyávább férfiak is.

... A Nagybagyáson, mintha a hajnali kudarcomat akarnám helyrehozni, elfog a mászási láz. A magasság-jelzőnél, ép hogy körülnézek, a táj már ismerős: Fehérmező csángó házaival, a Fekete- és Kishagyások, messze kékelik a Csalhó. Ahogy fordulok, felvillan a Cofránka-kő, a Gyilkos-tó hegyeit meg sem nézem, holnap már úgy is ott vagyok. A Fekete Réz s a Maros völgye szinte futamodásra rezeg előttünk a forró párában s szinte látjuk a Gerezes-tető keresztjét is. Az Öcsémre vissza se nézek vonzanak a szakadékok. Gyopárt nem látok, de az aszott fű között lépten nyomon megállít a kéklő encián. Elfeledkezem arról, hogy filmszűk világban élek, takarékoskodni kell, a nyakamban lógó fényképezőgépem állandó használatban van. Különös világ a Nagybagyás szakadékeinak világa: dús fű, csodálatos virágok, sziklaképződmények, a kopár kőfalakba, egy-egy árva tépázott fenyő kapaszkodik. Egyik szépség a másik után, húz, vonz magával. Gyopárt is látok már. Mind lejjebb ereszkedünk. A tűző nap perzseli a bőrömet, szinte hallom hogyan serceg a forróságban a felkent napolaj.

Mint egy obeliszk, karcsu sziklatú emelkedik előttünk. Mászok a többiek után, de csak „gyáva nő” vagyok s a tetejére nem jutok fel. Megállás nincs, indulni kell társaim után. Újabb szakadékok, sziklák, barlangok. Mindnyájunkat hatalmába kerítette a Nagybagyás varázsa.

Valahonnan a magasból, csak sejteni lehet a hangot, hívnak vissza bennünket. A társaság fentmaradt „józan” tagjai megéheztek és visszavágnak a menedékházba.

Lejönni a körülményekhez képest könnyű volt. Ha meg is csúszott az ember egy kőfolyáson, úgy is lefelé igyekezett, hát rodlizott egyet, vagy „nadrág féket” használt. Legalább gyorsabban lejutott. De ugyanezt felfele megtenni nehezebb dió. De mégis vissza kell fordulni. Akárhogy is nézem, legkönnyebb út a kőfolyás két kőfal között. Meredek és nincs mibe megkapaszkodni, de mégis inkább itt próbálkozom, mint odébb azon a kőpárkányon.

Minden lépés egy örökkévalóság. A lábam alig tudom megvetni valahova s minden mozdulatra közuhatag zúdul le a bakkancsom alól, szinte én is vele megyek. S hogy mégis, hogyan maradtam fent, azon nincs időm gondolkodni, keresem tovább az új támaszpontokat. Nem lehet megállni, ha kínosan is, de haladni kell tovább. A nap égeti a hátamat, agyamat, de a veriték hideg a homlokomon. Senki élő a közelben, a természet is ellenséggé lett. Azon veszem észre magam, hogy imádkozom. Lábam alól csattogva ugranak ki a kövek, nincs egy biztos pont amiben megvethetném a lábamat, egy fűszál,

amibe kapaszkodni lehetne, más segítség nincs csak Isten. Nem bizok már hetykén magamban, ügyességemben. Tudom ha Isten most nem segít, vissza-szúszom, s kanállal szedhetnek össze a társaim. Görcsös ujjakkal kapaszkodom, forró porszemek peregnek a tenyerem alól. Egyszerre a nevemet hallom. A társaság keres, hova lettem. Miliméterről, miliméterre küzdöm fel magam. Még egy utolsó erőfeszítés és fent vagyok a biztos talajon.

Együtt kapaszkodunk tovább, az út már könnyebb, gyorsabban haladunk. Fent a Nagybagmász fennsíkján, zihálva fekszem le az árnyékba s úgy hallgatom a lelkendező mesét, a most felfedezett „medvebarlangról“...

...Komor sötét mesék birodalmában járunk már. A Tónál, melyet „gyilkosnak“ bélyegeztek az emberek. Mélyéből, halott fenyők tárják barnára aszott karjukat az ég felé. A mozdulatlan víz felett, hajnalban apró ködök futkároznak. A csonkokon fennakadt foszlányaikat sokáig lengeti a hajnali szél, mint a hajótöröttek rongyos zászlóit.

A tó sötét tükrében kutatva nézi magát a vén Cohárd, mint egy rózsaszinre puderezett vén banya. A vakító fehér országúton menetelünk a Szoros felé, hol az égbenyuló sziklaóriások kis repedéseiben csodálatos harangvirágok nyílnak, s a tenyérynai humuszba megkapaszkodva, szívósan tengeti életét egy-egy fenyőfa. Az „öntudatos“, „alkotó“ Ember porszemmé zsugorodva áll az összeboruló sziklák között. Lekopik róla, minden emberi gőg, hiúság és megtörtén csodálja a Teremtő nagyságát.

A Pokol-tornácánál tér le az út a Kis-Békás felé s a porszemmé zsugorodott ember újra „én“ lett. Már „akar“, már „teljesítményről“ beszél, s a mázsányi kövekről lezuhogó patakot, a kőtartályokban zölden örvénylő víztömeget már úgy nézi, mintha az kizárólag az ő kedvéért, az ő gyönyörködtetésére teremődött volna.

A versengési láz újra megszállja a társaságot és akadályt nem ismerve törtet előre, lebegő gerenda „hidakon“, kötömbökön, homokpadokon s gyakran az éles kavicsokkal beagyazott patakon is. A nap eltűnik hirtelen s a sziklák közé szorított keskeny patakmederben némán félelmetesen hömpölyög a víz.

Bakancs, viharkabát, a kis vászonnadrág s a fényképezőgép szorosan a nyakunkba kötve s fürdőruhában vacogva lábalunk a csípőig érő vízben. Itt már homokos a talaj, de vigyázni kell, mert egy eltévesztett lépés s nyakig merülünk a jó + 6° Celsius vízben. Végre szélesedik a szoros, keskeny résen besüt a nap. Lapos kövek között finom homok, fent a magasból egy falba vájt hatalmas „mosdótálba“ vékony vízesés csordogál. Ezen az oldalon egy darabig megszűnik a sziklafal, a menedékes parton, dúsán piroslik a málna. Itt pihenni kell, egy kicsit melegedni is, meg filmet cserélni. Aztán megyünk újra tovább az összeboruló kőfalak közé... A víz sebesebb lesz, észrevehetően emelkedik a meder, ellenirányban menni egyre nehezebb, keresztül-kasul járunk a dermesztő vízben. Talpunk alatt egyre nagyobbak lesznek a kövek s ha nem vigyázunk egy-kettőre megcsúszik a lábunk, s egy karcolással, vagy duzzanattal gazdagabban tapicskálunk tovább. Kis zuhatagokat kerülünk meg s jobbra egy barlangot is találunk. 3—4 méter magasságban a fejünk fölött a barlang repedéseiben fenyőgerendák szorultak, a tavaszi vízállás nyomai. Most puha, nedves homokon járunk benne. Innen már tágul a meder, a sziklák megszeliődnek, el is tűnnek a patakból, sekély vizü, játékos hegyipatak lesz. A kövekről szertefreccskelő vízcseppeken szikrázik a nap...

Csak délután folytatjuk az útat, felfelé a patakon. Még három, az elsőhöz hasonló szorost találunk, tele kő- és fatörmelékekkel, néhol megrozsdásodott szeges-drótok is veszélyeztetik a mezitelen talpakat. Megkínózott lábait vigyázva szedi mindenki, a nyakba akasztott bakancsok összekoccannak, minden vigyázatlan mozdulatnál. Észrevétlenül beborult az ég. Fenyegető lesz az egész táj, mindnyájan megkönnyebbülünk mikor útunkat állja egy 3—4 méter magas, egész medret átfogó vízesés. A víz merőlegesen zuhan le az örvénylő mederbe.

Nincs tovább. Itt tovább menni nem lehet. A parton kell kikerülni. A bakancsok visszakerülnek a rendeltetési helyükre. Kimászunk a fenyves oldalra. Fentről még egyszer visszafordulunk. Komor, rideg most a táj. Sötét-szürke az ég, s az ellenségesen álló fenyőfák között az örvénylő víz zöld színe a Kalevala szent folyóját a Tuopelát juttatja eszembe...

MATHÉ BORCSA.

Túrára

Székely műemlékek a Nagyküküllő mellett... Székelyudvarhely kicsi Jézus-kápolnája Székelyföldünk egyetlen központi elrendezésű XIII. sz. épülete. Négy karéjban összefogódzó vastag felgyűrűjén vékonyka résablakok szakítanak át. Mint századokon átnéző hunyorgó szemek tekintenek felénk...

*

Felsőboldogasszonyfalva messzenéző hatalmas tornya megjelenésében zord erőt és önbizalmat sugároz felénk... A déli oldalról, félköríves ajtaja, a hasonlóan félköríves, csúcsíves ablakok a XV. század gótikájára vallanak... De festett kazettás mennyezete már 1670-ben készült. Szombatfalvi Asztalos János és András munkája.

*

Bokafalva (régén Szent-Lukácsfalva volt a neve) temploma 1800-ban épült. Tornya mégis csúcsívesnek mondható... Jó bizonyíték, mennyire szívósan meggyökerezett a magyar nép ízlésében a középkor falusi templomépítészetének formavilága...

Entz Géza írásából. Ellenzék, Kv. 1943.

*

A kőrösbánlakai Magyar-barlang megközelíthetőségéről, keletkezéséről, szerkezetéről és állatvilágáról Bartók Pál által írt tanulmány a kolozsvári Egyetem Barlangkutató Intézetének munkáj áról ad számot...

Barlangvilág, Bp., 1943. XIII. kötet 3—4. sz.

*

Az elfelejtett Xántus János... ősei még az 1400-as években vándoroltak be az erdélyi hegyek közé. Messziről: délről jöttek, görögök voltak, de a táj, az új haza lelke magyarrá tette őket. Később még nemességet is kaptak. Hosszabb idő után az erdélyi Xántus-család egyik ága a Dunántúlra, Somogyba költözött. Erdősokonyán 1825-ben született a későbbi nagy kutató Xántus János. 1848-ban nemzetőr lett. 1849-ben Érsekújvárnál elfogták és Königrätzben fog-

ságba vetették, majd megszökött és az Újvilágba került. Bejárta Texas, Arkansas államok vadregényes vidékét... New-Orleánsban az állami egyetemen nyelveket tanított... Kaliforniában a Sierra Nevada felmérésével bizták meg... Majd a Csendes-óceán apály és dagály jelenségeit tanulmányozta. Ennek során Amerika és Ausztrália között 89 szigetet fedezett fel. Járt Jáva és Borneo ösrengetegekben... Az 1866-ban megnyílt budapesti állatkert igazgatója lett... 1894-ben halt meg. Nagy tudós és nagy gyűjtő volt Xántus János. A budapesti Nemzeti Múzeumban ritka és értékes állatok hirdetik kiváló munkálkodását. Úttörőt, felfedezőt s egyik legnagyobb természetkutatónkat tiszteljük benne. Egyet azok közül, akiket az egész földkerekség tudományos világa ismer és elismer. Nagy volt, mindenki előtt büszkén vallhatjuk: a miénk!

(Dalos László írásából). Új Magyarország, Bp. 1944. január.

Kolozsmegyei Osztályunk 1894. április 18-án felavatta a helyreállított Szent János-kútat, mintegy 100 kiránduló részvételével.

Tordai Osztályunk június 4—5-én felavatta tordai menedékházát...

Kolozsmegyei Osztályunk 1894-ben kiadta a kolozsvári kalauzt...

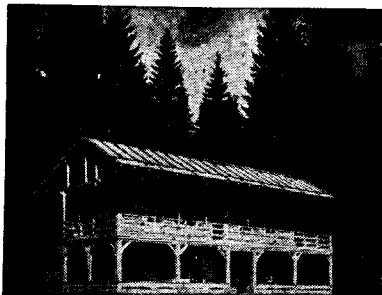
Erdély, 1895. IV. évfolyam.

B. I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MENJEN ÜDÜLNI az ERDÉLYI KÁRPAT-
EGYESÜLET

Forrásligeti menedékházába

Megközelítése Nagybányáról, tengerszintfeletti magassága 1016 m.

Kirándulási lehetőségek a Rozsályra, Gutinra, hosszabb túra a rendkívüli szépségű Bódi-tóhoz.

Felvilágosítást nyújt az Erdélyi Kárpát-Egység nagybányai osztályának elnöke: Tréger Lajos, Nagybánya, Fürdőtelep. Válaszbélyeg mellékelendő!

HIREK

MTSz március 7-én megtartott tanácsülésén **Csizik Béla dr.** elnökölt. **Rubányi Vilmos** társelnök napirend előtti felszólalásában köszöntötte az elnököt a szövetségi terepgyakorlatok fejlesztése körül kifejtett fáradozásáért. Az „**MKE Optikai Művek Asztalá-**nak megbizottai díszes kivitelű tájolókat nyújtottak át és kérték a terepgyakorlatok ügyének további lelkes irányítására. Elnök ezután kiosztotta a terepgyakorlatok rendezése körül érdemeket szerzett turistáknak a Szövetség nagy Mátyás-emlékveretét. Bejelentette, hogy a **Honvédtérképészet** vezetőjének és a terepgyakorlaton megjelent három kiküldöttjének személyesen nyújtotta át az emlékvereteket. Elnök ismertette az **OSK** által módosított és jóváhagyott szövetségi működési szabályzatot. A felterjesztett szabályzatból kihagyták a házastársak igazolására vonatkozó előírást; megszüntették a tiszteletbeli elnökségi tagok tisztségét és jövőben csak tiszteletbeli tagok lesznek; a legkisebb tagdíjat a minimális taglétszám szerint kell a jövőben befizetni (jelenleg 60 P.); fegyelmi vétiséget elkövető turistáktól az igazolvány az eljárás megindítása előtt is bevonható; az **Aggteleki Cseppkővesbarlang Bizottság** elnökét jövőben a tanács válassza. **Kessler Hubert dr.** bejelentette, hogy a jösvafői turista szálló előreláthatólag ez évben, részben berendezhető lesz. Ügyvezető másodelnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a közelmúltban meghalt **Bodnár István dr.** turista munkásságáról, majd bejelentette, hogy a **Horthy-csúcsi** lavina szerencsétlenség-

nél két **MKE** és egy **MTE** tag is életét veszítette. A turistaképzéssel kapcsolatosan kiírt turista-földrajzi munkára egy pályamunka érkezett és kiadták a háromtagú bíráló bizottságnak. Főtitkár h. bejelentette: a **Hajmáskéri SPE To.** és a **Győri Botond SPE To.** felvétel után érdeklődik; **BBTE** 9 jubileumi turáján társegysületi tagok is résztvehetnek és 5 turán indulók az egyesület emlékjelvényét kapják. **Dobiecki Sándor dr.** az irodalmi pályamunkák bírálatával kapcsolatosan bejelentette, hogy az érkezett anyag nem üti meg a kívánt mértéket. A kiadott két második díjat **Kemény Imre MTE: Grossglockner és Dráky Sándor dr. MTE: Ivánpap-havas c.** leírása nyerte el. A harmadik díjak és a vetítettképes előadások anyagára előterjesztett bírálatok eredményét és a pályázatok továbbfejlesztésére tett javaslatokat a tanács tudomásul vette. **Babós Imrénének** a **Mátyás-túrák** eredményéről, majd a záróünnepségre és a díjkiosztásra vonatkozó javaslatát a tanács tudomásul vette. **Rubányi Vilmos** bejelentette, hogy **Schermann Szilárd dr.:** **Kassa és Kassa-környéki kalauza** a nyomdába került. Kérte az igényelt példányszámok mielőbbi bejelentését. **Kristóf Sándor** az április 3-án kezdődő szövetségi magashegymászó tanfolyamról terjesztette elő jelentését.

B. I.

A **Mátyás-túrák záróünnepségét** 1944. március 11-én rendezte a **MTSz** a **Fővárosi Alkalmazottak Segítő Egyesületének** székházában, nagy érdeklődés mellett. Megnyitó beszédében **Csizik Béla dr.** az öt évenként rendezésre kerülő országos túrákat nagyjelentőségűnek tartja: a turázó kedv fokozása, a különböző országrészekből érkező turisták személyes kapcsolatainak kiépítése, a turista gondolatoknak és terveknek közvetlen megvitatása, összegeyztetése

szempontjából. **Babós Imre** alelnök, a **Mátyás-túra** ügyek előadója beszámolójában megemlékezett a nevezetesebb országos turákról. A tartalmas jelentés igazolta, hogy a nehéz viszonyok között is él turistáinkban nemcsak a turázó, de az alkotó és építő kedv is. Mert az országos túrák keretében kiterjedt útjelzés-hálózatok készültek, forrást foglaltak, több menedékházat átadtak a forgalomnak és újabbak építéséhez is hozzáfogtak. Az egyes kirándulásokon megjelent „nem turista” résztvevők szép száma bizonyosságot nyújt a turista-ügy növekvő megbecsüléséről... Az eredménytáblázat ismertetett néhány számadata elismerésre méltó teljesítménynek a tükrözője. Így a turán résztvevő 27 tageszületnek 2208 tagja 6348 túranapot szerzett. A 4433 km. túra útvonalon, közel 155 ezer km. a résztvevő igazolványos turisták teljesítménye. Az eredményhirdetésből meg tudjuk, hogy a szövetségi aranyozott **Mátyás- emlékeretet** 55, ezüstözöttet 77 és a bronz jelvényt 273 igazolványos turista nyerte el. Katonai szolgálata alapján 21 turista kapott aranyozott és 5-en ezüstözött jelvényt. Általános érdeklődés várta **Máthé János dr.-nak**, maroszéki Oszályunk elnökének előadását a székelyföldi turista életéről. Ismertette a román megszállás alatti magyar turista életet, a jelenlegi erdélyi feladatokat és a folyamatban levő turista munkákat. Majd tolmácsolta a székelyföldi turisták üdvözlését. Meleg ünnepléssel köszönte meg a hallgatóságot a tartalmas beszédet. **Schnedárek László** marosvásárhelyi tagunk nagy sikert aratott a székelyföldi Mátyás-túrák keretében készült: **kelemen**, **gyilkostói**, **kisbékási** és **egyeskői** színes felvételeink bemutatása kíséretében megtartott előadásával. **Csizik Béla dr.** szövetségi elnök köszönte meg a két erdélyi előadó sokat mondó előadását és ígérte, hogy minden ma-

gyar turista, mindenkor a legnagyobb igyekezettel segíti az EKE-t munkájában. A jól sikerült záróünnepség végén **Csizik Béla dr.** elnök átadta **Babós Imrénék** a Szövetség nagy **Mátyás-jelvényét**, majd a legtöbb turán résztvevő turistáknak az aranyozott, ezüstözött és bronz **Mátyás-jelvényeket**. Családias hangulatban megtartott vacsora követte a záróünnepséget.

AZ EKE TAGOK szépen kivették részüket a **Mátyás-turákból**. Turapontok alapján 4-en kaptak aranyozott, 24-en ezüstözött és 45-en bronz **Mátyás-jelvényt**. Katona tagjaink közül 8-an kaptak aranyozott és 5-en ezüstözött jelvényt. Tagjaink méltók voltak a félévszázados Egyesületünk multjához!

G. L. dr.

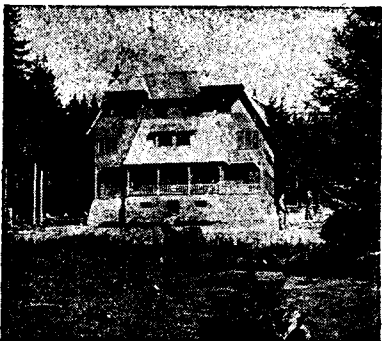
A **Mátyás-túrák** eredménytáblázatáról. Az elmúlt esztendő nagy turista eseménye, a **Mátyás-túra Egyesületünk** szempontjából jó eredménnyel végződött. A szövetségi Turista Ertesítő márciusi számában ismertetett összesítő táblázatban a 27 résztvevő egyesület között az EKE 7 első és 6 második helyet ért el. Egyesületünket csak az MTE előzte meg 8 első és 8 második helyezéssel. A soron következő MKE 2 első helyezést biztosított magának. Különösen örvendetes számunkra: 15 **Mátyás-túra** rendezésével, 85 túrán indulással és országos túráinknak 1780 km. útvonal hosszával elért csoport-elsőségünk! Hisszük, hogy ezek a szép eredmények a rendkívüli viszonyok lehetőségeivel is, további élénk turista életre, alkotáskra serkentik tagjainkat! Ez úton is kérjük a túrajelentések mielőbbi beküldését.

Kir. Biz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A vadregényes Hargitán kb. 1350 m. tenger színe feletti magasságban van az Erdélyi Kárpát Egyesület

Uz Bence menedékháza:

8 szoba 18 ágygal, 2 tömegszállás 36 ágygal.
Megközelítése: Csíkszeredáig vonattal, innen naponta kétszer közlekedő Mávaut járáttal.

Hálódíjak: közös hálótermekben ágynemű nélkül EKE tagoknak 1 P, szövetségi tagoknak 1.50 P, nem turistáknak 2 pengő. Hálódíj ugyanott ágyneművel 1.60, 2.20 és 2.80 pengő a fenti sorrendben. Kettő és három ágyas szobákban 3.30, 4, 4.70 pengő. Hozzászámítanak még 10% kiszolgálási és 5% forgalmi adót. Levelezés: Székely Géza, Csíkszereda, Kossuth Lajos-u. 26. sz.

Télen, nyáron nyitva. Korlátlan kirándulási lehetőségek a Hargita minden részébe.

Erdély kapujában, a Sebeskörös csodás völgyében, a Zichy csepkőbarlang közvetlen közelében áll az Erdélyi Kárpát Egyesület

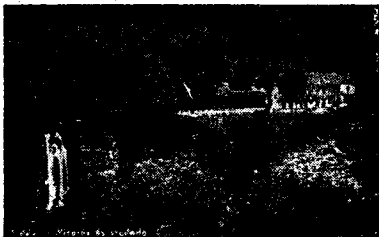
Zichybarlangi menedékháza,

BCU Cluj / Central Library Cluj

ahol 17 szoba és közös turista háló áll a nyaralók rendelkezésére.

Megközelítése: Személyvonattal Zichybarlang megállótól 5 perc. Gyorsvonattal Rév nagyállomástól 6 km. gyalogút.

Hálódíjak: közös turista szálláson pokróc nélkül: 1 pengő. Egyágyas szoba díja EKE tagoknak 2, szövetségi igazolvánnyal ellátott turistáknak 3, nem tagoknak 4 pengő. Kétágyas szoba a fenti sorrendben 4, 6, 7 pengő. Teljes napi penzlő napi háromszori bőséges étkezéssel EKE tagoknak 12.— P, szövetségi tagoknak 13.— P, nem turistáknak 14.— P. 8 napnál hosszabb ideig tartó ott tartózkodás után engedmény.

MINERVA

Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt.
Kolozsvár, Brassai-utca 7 szám.

Az erdélyi magyar egyházak könyvkiadó és nyomdai vállalata.

Minerva Nyomdai Műintézet Rt. Kolozsvár. 5003 (Nyomdai f. v.: Major József.)